

A prostitúció körüli hálózatok elméleti és gyakorlati valósága

DOI: <https://doi.org/10.32558/elet.2023.9>

Prof. Dr. Forrai Judit DSc

tudománytörténész, MTA doktora

Semmelweis Egyetem, Népegészségtani Intézet

E-mail: forraijud@gmail.com

Maga a prostitúciós tevékenység, mint a szexualitásra lokalizált, rövidtávú párválasztási megszaladási jelenség [FORRAI 2010. 87–115.] üzleti alapokra támaszkodó tevékenységi forma, amely évezredek óta szerves része szinte minden társadalomnak, azonban a nyílt befogadás talán csak az ókori görög városállamokban történt meg az athéni Szolón idején, ahol állami bordély működött köztudottan elfogadva, s a város kasszáját jelentősen bővítve [SKINNER 2014. 101, 117–120, 139–140.]. A különböző megjelenési formája erkölcsileg elítélt szinte mindig, de az erkölcstől függetlenül állandóan jelen van a gazdaságban hol nyílt, hol többnyire „fekete” titkolt formában különböző hálózati alrendszereivel együtt. A prostitúciós ipar pontosan követte és követi a társadalom gazdasági, politikai, egészségügyi aktuális mentalitás változásait, a szexualitás tárgyát- alanyát, szimbólumát, értékét megvásárlóinak igényváltozásait követve.

Ez az iparág piacorientált, nagyon érzékenyen reagál (kereslet – kínálat) napi igényeire, valamint az indukcióra, amely megköveteli, hogy mindig valamilyen újdonságot kínáljon a felhasználóknak, ügyfeleknek, klienseknek. Ennek a piacnak az ellátása, kezelése állandó figyelmet és a fenntartók szigorú, teljes ellenőrzését igényli, mert az egyik legjobban jövedelmező része a feketekereskedelemnek. Ugyanakkor állandóan törvénybe ütközik, a folyamatosan morálisan elítélt intézményrendszer, megbélyegzett „piszkos” üzletág, mégis minden rendszert túlél és virágzik. Nyilvánvaló, hogy az ügyfeleket teljes kényelemben kell kiszolgálni, mivel az üzlet szexuális szükségletre épül, és ennek kielégítésére működtetik a prostitúciós létesítmények teljes rendszerét. A menedzsment azonban mindig új lehetőségeket keres, egyre szélesebb vásárlói réteget bevonva az üzletbe a magasabb profit és az egyre terebélyesedő fenntartó rendszere ellátására.

Végig kísérhetjük a szexipar folyamatos, az utóbbi időben különösen agresszív terjedését, működését, amelyen lenyomatot hagyott minden nagy társadalmi változás. Ma már bárki számára elérhető a porno a maga folyamatosan terjeszkedő piacszerzésével, a vásárlói igények folyamatos és állandó felkeltésével, ébrentartásával, az új és újabb ügyfeleket szexuális sokszínűségére ösztönözve. Ezeket a működő hálózatokat mutatjuk be csupán deskriptív formában a belső és külső hálózati kapcsolódásaikkal, csomópontjaival. Ugyanakkor szemtanúi lehettünk a pornóipar politikai hatalommá válásának, hatalmi követelésé-

nek, mint pl. az elmúlt magyar választásokon induló egyik párt nyílt finanszírozását és a párt képviselője politikai szerepvállalója-pártvezére, aki a nemzetközi piacvezető pornóipari bevételeiből fedezte önmaga politika támogatását, de említhetjük a patinás múlttal rendelkező Kenndyek politikai érvényesülését a maffia által [HERSH 1998.].

Hálózatok és kapcsolódások

Bár a prostitúció alapvető célja és működése évezredek óta azonos, azonban a mindenkori politikai akarat tükröződik a különböző viselkedési mintázatokban. A különböző hálózatok együttes működéséből áll össze rengeteg embert érintő és foglalkoztató a prostitúciós hálózat. A prostitúciós aréna centrális szociomátrix elemei három állandó szereplője a történelem során, a prostituált — aki szolgált, a kliens, — a vevő, aki fizet — vagy helyette fizetnek, és az ún. harmadik személy csoportja, akik az egészséget működteti/működtetik és ebből a működésből a hasznot húzza. Ezen kívül számtalan társadalmi, kooperatív, állami intézményi és civil hálózat, vagy a hálózatokon belüli kisebb hálózatok összességéből lesz ez a hatalmas konglomerátum.

Mind ezek a látszólag önálló hálózatok egybe adják a relációs kapcsolatokat [CSERMELY 2010. 87–115; KÜRTÖSI 2006. 663–684.] és áll össze egy központi nagy hálózattá a társadalmat át-, meg átszöve, mint a keresletre létrejövő prostitúciót és állandóan formálva a sokszínű kínálatot. Nem önmagáért lévő hálózat, hanem egyik fontos és hajtó eleme a társadalmi hálózati rendszernek. Az egy másik kérdés, hogy titkolt, elítélt, megbélyegzett, alvilági, erkölcstelen és egyéb negatívumokkal ellátott hálózati rendszer, de évezredek óta fennáll a társadalom szövetének szinte örök darabja. Annyira sosem volt negatív, hogy valaha is hatékonyan küzdjenek ellene. Ugyanúgy megtaláljuk a prostitúciós nagy hálózatban társadalmi-szociális hálózatokhoz moduláris és hierarchikus elemét [CSÁNYI, SZENDRŐI 2004.], amelyeket egymással erős kölcsönhatásban lévő elemek alakítják ki.

Prostituált vagy szexmunkás?

A prostituált hálózat megértéséhez először tisztáznunk kell a *prostitúció és a szexmunka* különbözőségét, társadalmi irányait. Az elméletek általában — két, egymással teljesen ellentétben álló oldalról közelíti meg a prostitúció helyét a társadalomban.

Az egyik irányzat a *prostitúció* a nőket sújtó, a társadalom minden szintjén intézményesült elnyomás és áldozatiság egyik megjelenési formájának tekinthető, a női kizsákmányolás súlyos formája áldozati státuszba helyezve. Az áldozatiság időben nem kell, hogy egybeessen a prostitúciós tevékenységgel. Nemzetközi felmérések szerint a működő prostituáltak 85–90%-a gyermekkorban szexuálisan bántalmazott gyerekek voltak, tehát évekkal előbb megtörtént a férfiak által történt bántalmazás és felnőtt korban olykor úgy látszik, mintha önszántából kerülne a prostitúcióba, csupán üzleti alapon. A férfiak által

természetesnek tartott szexuális igényeikre történő kiszolgálás [KILVINGTON, DAY, WARD 2001. 78–80.] beleértve a férfi prostitúciót is szó van, de ha százalékban adnánk meg a női túlsúlyt, akkor kb. 95% (női) és 5% (férfi) prostituáltról beszélhetünk [FORRAI 2009.] és ilyen arányban határozhatnánk meg jelenlétüket a prostitúciós piacon.

A másik irányzat szerint a prostitúció a nőknek a saját testük, önmaguk feletti önrendelkezési jogának kifejeződése, és mint ilyet, nem szabad tiltani, hiszen ez a *szexmunka*, amelyet szabadon megválaszt, mint kereseti lehetőség, szolgáltatást nyújt ellenszolgáltatásért, vagyis pénzért. A nők önrendelkezési jogának teljes elfogadása és a prostitúció szóbeli szerződésen alapuló munkavégzésként történő elismerése mellett az irányzat híveinek kiemelt célja a prostituáltakat sújtó társadalmi megbélyegzettség megszüntetése, a munka világába való betagozódása, társadalmi megbecsülése. Ez a prostitúció teljes legalizálása melletti érvelést jelenti, elsősorban a nők önrendelkezési jogára hivatkozva. Ez az elmélet természetesen kiterjeszhető a férfiak prostitúciós tevékenységére is.

Egyik elmélet sem tudott eddig úgy győzni, hogy széles tábor tudna maga mögött. Szakmai, tudományos vitán még nem dőlt el, de jóval több a prostituáltak fogalmát és társadalmi helyzetét elfogadók száma.

A prostitúcióba való bekerülés többféle indok alapján jöhet létre: az élelem-, a családról való gondoskodás, nagyon rossz szociális helyzet, a munkanélküliség, iskolázatlanság, kíváncsiság, vagy sok pénz, szép ruhák vonzása, gondtalan élet, jó autó, lakás, néha a vágyott társ, a partner, a szerelem utáni vágy, hiszékenység, kirekesztettség, meg nem értés, lázadás, könnyűnek látszó pénzszerzés, kalandvágy, munkalehetőség stb. elérése lehet motivációs tényező. Mindezen hiányokra alapozva, pszichológiailag felépítve, olykor hiányok látszólagos pótlására épül a prostitúciót működtető „hálózat” megfelelő kerítőkkal, csábítókkal és a legváltozatosabb eszköztárral. Kezdetben szép szóval, esetleg droggal, függővé téve őket, kényszerrel, fizikai fenyegetéssel, zsarolással érik el a „munkába állást”.

A prostituáltak hálózata

A prostitúciós iparban a kezdetek óta az egyetlen látható a szereplő, a szexuális tevékenységet végző személyek, akik a társadalmi hierarchiának megfelelően minden társadalmi osztály szexuális igényét ellátják. Testüket, testrészeiket adják áruba és akkor „ideális,” kelendőbb, illetve nagyobb hasznot hoz, több klienst, minél fiatalabb, hiszékenyebb, kiszolgáltatottabb, irányíthatóbb.

A prostituált viszi vásárra a testét, az egészségét sokszor az életét, ő dolgozik meg a pénzért, amit aztán a mögötte álló maffia tagjai árnyékként meghúzódván elszedik, melyből fenntartják és építik a hatalmas hálózatukat. Felmérések szerint a gyermekkorban bántalmazott - abuzált, rossz szociális háttérrel, gazdasági-egzisztenciális kényszer miatt kerülnek be legtöbbször a rendszerbe [FORRAI 2020. 161–179.]. Minél alacsonyabb a szociális küszöb annál nagyobb az esély a kihasználására, a strici-futtató (aki lehet családtag, apa, férj, test-

vér, rokon és idegen is) „védelme” alatt élnek, aki irányítja, „védelmezi” őket és elveszi, elosztja, beosztja a pénzt.

Egy kis területen, ha két, vagy több prostituált működik, összetartó hálózatban dolgoznak, pl. az utcai, vagy masszázs-szalonban, peep-showban „rendezvényeken” házhoz rendelt ügynökségek által kiközvetítetten, vagy egy lakást bérlők néha baráti, de főleg kollegiális hálózatban dolgoznak, szoros kapcsolatban egymással egy agresszív, vagy kriminális kimenetű „fuvar,” üzleti esemény alatt életmentő lehet az önvédelmük érdekében. Azok a nők, akik azt mondják önszántukból szexmunkások (bár sokszor maguk sincsenek tisztába a fogalmak jelentésével) és egyedi úgymond vállalkozók, ők is laza baráti, illetve munkahálózatot, munkabarátságot kötnek saját védelmük érdekében a többi azonos helyen, helyszínen közel lévő sorstársaikkal.

A hálózatok általános célja érvényesül, ebben az esetben főleg a veszélyek elleni közös fellépés, az erőforrások megosztásával. A figyelem, a védelem és veszélyelhárítás hatékonysága növelhető a gyors kommunikációval. Ám a hálózat nemcsak védelmi célokat szolgálhat a prostituáltak körében, lehet gazdasági szempontok szerint alakított hálózat is.¹ Ilyen esetben is nagy a hálózati összetartás, a kollegiális kapcsolat.

Sokkal nagyobb azon prostituáltak száma, akiket futtatók felügyelnek, védelmi pénzt kérnek, lakást, un. „munkalakást” biztosítanak számukra magas bérleti díjért.

Olyan helyen, ahol felügyelnek rájuk, csoportosan és alkalmazotti szinten dolgoznak pl. peep-show, bordély, masszázs szalon, táncos szórakozóhely, stb. a tulajdonossal, a futtatóval szoros hálózati ellenőrző kapcsolatban vannak. Akit a családja „támogat” ott természetesen a családfő (férj, apa, testvér) látja el a védelmi feladatot, s egyben a megkeresett pénzt is „védelmezi”.

A kliensek laza hálózata

A kliensek többnyire független egyének, de haverok, bulizó társaságoknál létre jöhet egy hálózat. Vannak internet fórumok, ahol minősítik és megosztják akár ismeretlenül is egymással az ezirányú tapasztalataikat a férfiak. Létezik olyan internetes fórum, ahol iskolás szinten osztályozzák a nőket és a tevékenységet, az árat és a körülményeket.

A kliens és köre, vagyis a szexipar fogyasztóiról nagyon keveset tudunk. Ők mindig arctalanok maradnak, anonimitásukat megőrzik és az őket ellátók is vigyáznak erre az inkognitásra, hiszen a fogyasztókért, a fizetőkért történik minden, így az ő érdekeit természetesen védik, mert nélkülük nincs üzlet. A kliensek teljesen heterogén csoportot mutatnak korukat (15–120 évig), végzettségüket, családi állapotukat tekintve, de egyben meg-

1 Pl. Nyíregyházán terepmunkát végezve találok olyan hálózatban működő 6-8 prostituálttal, akiknek gyermekeik voltak és egy mindig otthon maradt, vigyázni a gyerekekre, többnyire, aki éppen kiesett a munkából egészségügyi okok miatt. A este megkeresett pénzt a többiek összedobták és elosztották annak is, aki épp a gyerekekre vigyázott.

egyeznek, pénzzel rendelkeznek és szexuális szolgáltatást vásárolnak. Buli, szórakozás, kikapcsolódás, partnerhiány, rossz párkapcsolat, szexuális gátlások, vagy csak egyszerűen a változatosság keresésétől kezdve a szexuális parafiliáig, bármilyen igénnyel léphetnek fel, biztos megtalálják a megfelelő partnert. Az ideális kliens nem alkuszik, gyors, előre fizet és visszatér, mellesleg tiszta és ápolat. A prostituált intelligenciáján, viselkedésén múlik, hogy visszatérnek-e hozzá. Ha elég kedves, jókedvű, a klienst önbizalmában, férfiasságában megerősíti, biztos visszatérnek hozzá. A prostituáltak alapvetően nem szeretik a klienst, mert nem mindenki jól ápolat, fiatal, szép és gyors, gyakran visszautasítják azt, aki nagyon részeg, ápolatlan, undort vált ki a lányokból. Sokszor a férfiak szexuálterapeutájaként kell viselkedniük, szexuális zavarokat kell eloszlatniuk, önbizalmat építeni, a rossz házasságot ellensúlyozni a nála töltött rövid időre. Vannak kliensek, akik olyan kívánsággal állnak elő, melyet otthon nem mernek kérni a gyakran kifáradt, elgyötört feleségüktől. Sokaknak a trivialisitás tetszik, maga a szituáció, a hatalmi viszony kipróbálása, erőszak a másikon, a kiszolgáltatottan, kifizetve, felelősség nélkül.

A prostituált számára a legfontosabb a pénz, a kliens számára pedig a szexualitás mítosza, a birtoklás érzése, az un. férfi hatalom gyakorlása. A fizetéssel felmenti magát minden következmények (lelki, egészségi, morális, stb.) felelősség alól, nem kell figyelnie a partner orgazmusára, nem kap szemrehányást a rövidség, vagy sikertelenség miatt, hiszen a biztos sikert kifizeti. A kliens tudatában lejátszódó illúziót, látszatot vesz, valójában gyakran szármalmas körülmények között, ismeretlen szereplőkkel.

Magasabb állami, diplomáciai szinten a nők kijaánlása és megszervezése komoly programszervezési feladat, amelyhez biztonsági intézkedések is szükségesek különösen, ha olyan hivatali személyről van szó, akinek védelméről gondoskodni kell. Erről a védelmi hálózatról nem kívánunk beszámolni. A köztudat csak a botrányok, rendőrségi eljárások, bírói végzés útján jut ilyen információhoz (polgármesterek, későbbi államelnökök, királyi ház sarja, miniszterek, politikus botrányok, többnyire droghasználattal, vadászattal, jacht-túrával, híres mulatók látogatásával és egyéb titkokkal fűszerezve-keverve, pillanthat be a kiváltságosok életébe.

Bizonyos státuszszimbólummal járó, hatalommal rendelkező pénzes vezetői réteget utánzó középosztályt is egyre nagyobb tömegben megéri ez a fajta szórakozás, szexuális kaland, beavatás. Az ismeretlen és láthatatlan kliens számára létrehívott prostitúciós intézményrendszer fenntartására, sőt a forgalom növekedésére lépten-nyomon elég agresszíven arra serkentik a férfiakat és a nőket is, minél sokfélebb szexuális élményt akarjanak kipróbálni, függetlenül bármilyen érzelmi háttér nélkül, csupán a szexuális sokszínűségre épített, mesterségesen felkeltett és állandó szinten tartott szexuális „tapasztalatszerzésen” vegyenek részt. Ezért a szolgáltató is újdonságokkal áll elő, a kor, test- és szex divatjának, technikáknak megfelelően. Ezzel is nyomást gyakorolva a szinte tökéletesnek vélt esztétikai igényt ébresztve mind a nőkben, mind a férfiakban (mellek állása, formája és nagysága, duzzadt ajkak, genitáliák plasztikája [ERŐS 2019. 171–174.], fanszörzet fazonírozása, tetoválás, testékszer, mind az agresszív szexuális-test-divatdiktálás szerint, szexuális játéksze-

rek, ruhák és fehérneműk, kiegészítők, gyógyszerek, gyógyhatású szerek, stb.) amellyel egy újabb, hatalmas piac nyílt ki, újabb hálózati lehetőségekkel. Természetesen ezt mind felhasználja a következőkben leírt harmadik személy/csoport, aki az üzletág nagy részét a kezében tartja.

A harmadik személy, emberkereskedő, futtató, bűnözői hálózat

A maffiáról

Sosem egy személy, hanem egy csoportosulás, bünszövetkezet, vagy másnéven a 19. századtól új elnevezésű alvilág, vagy maffia alkotja az élősdű csoportot, amely évezredek óta működik, csak nem ilyen méretekben. Rátelepedik a prostituáltra, kiszípolyozva, elvéve a keresetét és olykor a kliensre is kiterjed zsarolással, fenyegetéssel. Szigorú hierarchikus rendszer, amely a 19–20. században kialakult minta szerint az Amerikába letelepedett nagyon szegény dél-olasz bevándorlókból került ki. A régi hazában, a múltban rögzült értékek, kulturális mintázatok, a családi összetartás alapján alakult ki működésük etikai szabályai, ugyanakkor a modern amerikai kereskedelem fortélyaisal működtető piacismerettel. A megfilmesített Maria Puzo A keresztapa regényéből (*Cosa Nostra*) jól ismert archetípus figurák ábrázolásával először látható a nagyközönség számára e hálózat működése. De bármelyik földrészen megtalálható hasonló erőszak-maffia hálózat, mint pl. nápolyi [AGRESTE et al. 2016. 30–47.], az orosz maffia [VARESE 2013. 2016. 899–909.], a kínai triádok, az albán maffia, az ír Mob, a japán Yakuza, a nápolyi Camorra, a calabriai ,Ndrangheta, az arab maffia [KOVÁCS 2020. 17–37.], az indiai maffia, az Unione Corse, a szerb maffia és a bolgár maffia, stb. a nagyobbak és számtalan kisebb helyiek is jól ismertek [FERGUSON 2017. 303–315.].

Általában megállapítható, hogy a legszegényebb régiókban alakulnak ki kezdetben az un. maffia szervezetek [AGRESTE et al. 2019.], csak később kerülnek bele a jóléti társadalomba, illetve annak polipszerű behálózásával [GELLÉRT 1978.]. A legszegényebb területeken minden eladó, nem számítanak az emberek, hiszen állandóan újra termelődik a legolcsóbb munkaerő, a kihasználtság, az emberi életnek szinte nincs értéke, alacsony az iskolázottság, kialakult nincstelenség, munkanélküliség, halmozott krónikus betegségekkel, könnyen befolyásolhatóak, és tömegessé válik a gyerekmunka. Senkinek nem hiányoznak, ha eltűnnek, ha eladják, és ha kihasználják őket, vagy bizonyos testrészüikkel mások kereskednek, akár prostituálttá, vagy szervkereskedelem számára donorrá válnak. A kilátástalan nehéz élet miatt gyakran droghasználókká, alkoholistává, prostituálttá, akár könnyen halottá válnak. Magyarországon a keleti szegényebb országrészből tömegével vitték és viszik a lányokat a mesésnek hitt nyugati országokba prostituálnak.

Az un. maffia hálózat egy erőszakos szubkultúrára erőszakkal kikényszerített elemekből épül, amely szigorúan hierarchikus, a családszerkezetből nőtte ki magát. Teljesen totalitárius, a mintázata szerint egy „keresztapa” van a hálózat centrumában a legtetején,

míg a hálózatban különböző munkamegosztású kisebb hálózatok összehangoltan működnek, egy komplex rendszerként megfelelő algoritmusban szerencsejáték-kaszinó, uzsorakölcsön, csempészet, prostitúció, drog és fegyverkereskedelem együttesen. A tagok a munkát kiosztva, pénzt a „család” elosztórendszere szerint kapják.

Ma már szervezett nemzetközi bűnszervezetek csoportosulásáról, összehangolt határok nélküli működéséről beszélhetünk. A bűnszervezetek a társadalomból élnek, tehát a társadalom központi kormányzatának jóváhagyásával, bevonásával, illetve az abba való beépülésével tud megfelelően működni [DAGNES et al. 2018. 540–562.]. A legideálisabb beépülési idő a „zavaros” időszak, vagyis gazdasági, politikai, társadalmi (zúr)zavara [LUNDE 2004.], a jogállamiság meggyengülése, vagy egy esetleges háború. Ilyen körülmények között a bűnszervezetek a bűnüldözéstől kevésbé tartva azt is részben bevonva képesek működni és szolgálni a „fogyasztóikat” a rend és a kiszámíthatóság látszatával, amely egyébként nem áll rendelkezésre. Hasonló okok miatt, a szervezett bűnözés gyakran gyökeret ereszt számos országban, az etnikai közösségek, illetve egyéb társadalmilag marginalizált csoportok körében, akik esetleg nem bíznak a helyi kormányzatban.

Az 1989-es politikai változások remek táptalaja volt az új bűnözői piaci terület kihasználásának, a zavaros helyzetnek. Ekkor a keresztapák meg is állapodtak a volt szocialista országokban, kié melyik piac legyen, amelyben ma már együtt jelenik meg a fegyverkereskedelem, a drog és a prostitúció együttesen. De a prostitúció-iparhoz hozzátartozik a szórakoztatóipar- kaszinók, pornóipar is, stb. átszőve a droggereskedelemmel. A prostituáltak megszerzése része a maffia emberkereskedelmi hálózatának. A kényszermunka² fogalmába sorolják a szexuális kereskedelmet (amelyben az egyéneket nem beleegyezésen alapuló kereskedelmi szexuális aktusok végrehajtására készítetik) de ide tartozik a kényszermunka, a kényszerházasság és a szervkereskedelem is. Ez a prostituált kereskedelemnél jóval nagyobb léptékű hálózati munka.

Tények

A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) kutatásai, becslései szerint 40,3 millió embert érint világszerte, és évente legalább 150 milliárd dollárprofitot hoz az emberkereskedőknek, így ez a világ egyik legjövedelmezőbb bűncselekménye.³

A szexuális kizsákmányolás és kereskedelem évente megközelíti a 28–32 milliárd dollárt, vagyis áldozatonként a „termelés” egy évben kb. 23 000 dollár/fő/év. Más becslések szerint évi profit 32 milliárd dollárjából 7 milliárd dollár a gyermekforgalomból származik. Egyre fiatalabb és fiatalabb, főleg nőt kényszerítenek prostitúcióra az emberkereskedők.

2 *Human Trafficking in the Global Era*. Understand the various forms of human trafficking, including forced labor, forced marriage, and forced organ removal. Global Estimates of Modern Slavery. ILO, IOM. Geneva. 2017. <https://world101.cft.org/global-era-issues/globalization/human-trafficking-global-era> (utolsó letöltés: 2023.06.27.)

3 Uo.

Az ENSZ/UN⁴ adatai szerint a nőkereskedelem 2018-ban a világon minden 10 felderített emberkereskedelem áldozatból körülbelül öt felnőtt nő és kettő lány volt. A szexuális kizsákmányolás céljából elkövetett emberkereskedelem észlelt áldozatainak többsége (92 százalék) nő. A COVID-19 világjárvány kezdete óta a nők aránytalanul nagymértékben érintettek, és gyakran helyben vagy online toborozták őket szexuális kizsákmányolásra, különösen magánlakásokban való kizsákmányolás céljából.⁵

Az ILO felmérései alapján a nők elleni erőszak és szexuális kizsákmányolása sokféle formában van jelen a világban: Lányok elleni erőszak egyik formája a 18 év alatti házasságkötés. Az elmúlt évtizedben a gyermekházasságok globális aránya csökkent, de a világjárvány mélyreható következményei közül azonban előrejelzések szerint a következő évtizedben további 10 millió lányt fenyeget a gyermekházasság.⁶ Globálisan minden harmadik 11–15 éves diákot az elmúlt hónapban legalább egyszer zaklattak társai az iskolában, a lányok és a fiúk egyenlő arányban, fizikai és pszichés formában.

Az erőszak egy modern formájáról a kiber-zaklatásról az Európai Unióban minden tizedik nő számol be, mely szerint 15 éves kora óta tapasztalt internetes zaklatást. Ide tartozott, hogy nemkívánatos és/vagy sértő szexuális jellegű e-maileket vagy SMS-eket, vagy sértő és/vagy nem megfelelő oldalakat kapott. A kockázat a 18–29 éves fiatal nők körében a legmagasabb.⁷ Az Egyesült Államokban minden tizedik 18–29 éves fiatal nő közül kettőt szexuálisan zaklattak az interneten, és minden második azt állítja, hogy indokolatlan, triviális képeket küldtek neki. Pakisztánban a nők 40 százaléka átélte már a zaklatás különféle formáit az interneten. A nők és a lányok gyakrabban használják az internetet a világjárvány idején, miközben a nemek közötti digitális megosztottság tapasztalható. És amikor a nők és a lányok hozzáférnek az internethez, gyakrabban szembesülnek online erőszakkal, mint a férfiak.⁸

4 UN Women (2021) COVID-19 and Violence Against Women: The evidence behind the talk. <https://data.unwomen.org/publications/covid-19-and-violence-against-women-evidence-behind-talk> (Utolsó letöltés: 2023.06.27.)

5 UNODC (2020) Global Report on Trafficking in Persons 2020. https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/tip/2021/GLOTiP_2020_15jan_web.pdf (Utolsó letöltés: 2023.06.27.)

6 UNICEF (2018) Child Marriage: Latest trends and future prospects. <https://data.unicef.org/resources/child-marriage-latest-trends-and-future-prospects/> (Utolsó letöltés: 2023.06.27.)

7 European Union Agency for Fundamental Rights (2014). Violence against women: an EU-wide survey. <http://fra.europa.eu/en/publication/2014/violence-against-women-eu-wide-survey-main-results-report> (Utolsó letöltés: 2023.06.27.)

8 UN Women (2020). Online and ICT-facilitated violence against women and girls during COVID-19. <https://www.unwomen.org/sites/default/files/Headquarters/Attachments/Sections/Library/Publications/2020/Brief-Online-and-ICT-facilitated-violence-against-women-and-girls-during-COVID-19-en.pdf> (Utolsó letöltés: 2023.06.27.)

A szexuális kereskedelem

Szexuális emberkereskedelemtől⁹ toborzás, megszerzés, szállítás révén valósul meg, amely csalás, erőszak és kényszerítés eszközével jön létre. A szexuális kereskedelem esetében a kényszer magában foglalja a kényszermunka tényét is, amely súlyos károk, pl. pszichoszociális kárt, jó hírnév elleni sérelmet okoz pl. fenyegetés vagy adósságmanipuláció révén jöhet létre. A cél a kereskedelmi szexuális aktusban való részvétel. Helyszínei magánházakban, masszázsszalonokban, szállodákban vagy bordélyházakban, valamint az interneten folytatódik.

Szexuális gyermekkereskedelem

A gyermekek kereskedelmi szex céljára történő felhasználását törvény tiltja a világ legtöbb országában. Ennek ellenére világszerte drasztikusan nőtt a gyermekek online szexuális kizsákmányolását (*Online Sexual Exploitation of Children*, OSEC), mert a kibertér könnyebb és szélesebb platformot biztosít a szexuális ragadozók számára, könnyebben tudnak hozzáfélni a veszélyeztetett gyermekekhez a világ bármely részén.

Az európai uniós statisztikák szerint az EU területén szexuális célú emberkereskedeleme-áldozataként azonosított magyaroknak 64 százaléka gyermek, a gyermek áldozatok 7,4 százaléka 11 éven aluli. Az összes regisztrált emberkereskedeleme-áldozat közül pedig magyar nemzetiségű a legtöbb — derül ki az ECPAT és a Hintalovon Alapítvány a gyermekek szexuális kizsákmányolását vizsgáló országjelentéséből. Magyarországon az EU legfejletlenebb térségei között számon tartott térségeiből, az ország északi-északnyugati (Borsod-Abaúj-Zemplén megye, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) és délnyugati (Baranya megye, Tolna megye) részéről származik az emberkereskedelem jelenős hányada. A jelentés arra is rámutat, hogy a szexuális kizsákmányolás áldozatává válásának veszélye nagyobb azon gyermekek körében, akiket családjukból kiemeltek, és állami gondozásban élnek. Magyarországon mintegy 20 ezer gyermek él állami gondozásban, akiknek egyharmadát anyagi okokból emelik ki a családjukból.¹⁰

A „szexuális internetes anyagok” többnyire a gyermek szexuális tartalmú főleg a nemi szervére összpontosító vizuális anyagok elnevezése [STEELE 2021.], amelyek a zaklatását/kizsákmányolását célozzák (CSA/EM) tágabb értelemben minden gyermekeket ábrázoló szexuális jellegű anyagot jelent. Ezekben az anyagokban minden életkorú gyermek, fiúk és lányok szerepelnek, a bántalmazás és a cselekmények súlyossága különbözik a gyermekek szexuális pózolásától a durva zaklatásig. A gyermekek szexuális kizsákmányolására vonatkozó anyagok (CSEM, *Child Sexual Exploitation Material*) iránti kereslet és terjesztés, beleértve az emberkereskedelem áldozatait is magában foglaló tartalmakat jelent. pl. a

9 2021 *Trafficking in Persons Report*. Message from secretary of State.US Department of State. <https://www.state.gov/reports/2021-trafficking-in-persons-report/> (Utolsó letöltés: 2023.06.27.)

10 ECPAT Országjelentés. Jelentés a gyermekek szexuális kizsákmányolásának formáiról, jellemzőiről és méreteiről. 2021. február. ECPAT International. https://ecpat.org/wp-content/uploads/2021/05/ECO_HUNGARY_Final-version-HUNG_2February2021.pdf (Utolsó letöltés: 2023.06.27.)

Fülöp-szigeteki igazságügyi minisztérium megállapította, hogy 2020 márciusa és májusa között közel 300 százalékkal nőtt a lehetséges online szexkereskedelem és az OSEC¹¹-esetek miatti bejelentések száma, amely időszak alatt a Fülöp-szigeteken zárlat vagy karantén volt. Indiában a jelentések szerint 95 százalékkal nőtt a CSEM-re irányuló online keresések száma, és India a világ az első országai közé tartozik a gyermekek szexuális zaklatásával kapcsolatosan az online anyagok előállításában [BRYCE 2010. 320–342.]. 2020-ban a globális jelentés szerint 11,6 százalékkal emelkedett. Az Egyesült Államok Eltűnt és Kizsákmányolt Gyermekek Nemzeti Központja (NCMEC) arról számolt be, hogy 2020 januárja és szeptembere között 98,66 százalékkal nőtt az online csábító jelentések száma a 2019 azonos időszakához képest, a *CyberTipline* pedig megduplázódott, 1,6 millióra. Míg az emberkereskedők kihasználták a lehetőséget, hogy egyre több gyermeket jelenítsenek meg az interneten tevékenységük bővítésére, meg kell jegyezni, hogy a növekedés egy része a szenzációt keltő emberkereskedelemmel kapcsolatos történetek és félretájékoztatások közösségi média platformokon való újra keringéséből fakadt. Ez magában foglalta azokat a személyeket is, akik újra megosztották a CSEM-tartalmakat abban a reményben, hogy segítsenek az áldozaton és felhívják a figyelmet, akaratlanul is hozzájárultak a látogatói szám emelkedéséhez. Volt elég idejük az emberkereskedőknek hatékony módszereket kidolgozni áldozataik toborzására és ápolására és elegendő lehetőség az online szexuális kizsákmányolás különféle kialakítására. A világvárvány felgyorsult és felgyorsította az online szexuális kereskedelem elleni küzdelem kihívásait is.¹²

A maffia konkrét hálózatai és szereplői

A prostitúciót működtető bűnözői hálózat, maffia, több, összetett, különböző működési hálózatból tevődik össze. Pl. mint *szolgáltató hálózat*, komoly belföldi-külföldi kereskedelmi hálózattal rendelkezik. Feladatuk az állandóan megújuló „árú,” a változatos típusú nők folyamatos biztosítása az un. felhasználó helyen, ezek általában a zárt, ellenőrizhető térségben működnek, pl. bár, lokál, bordély, randevühely, mulató. stb. Természetesen minél fiatalabban, annál kelendőbbek. Nyugat-európai piacon a világ minden részéről érkező különböző børszinű, lehetőleg hibátlan testű, kötelezően kedves, minden kívánságot teljesítő lányokra van szükség. Szinte minden ilyen helyen magyar lányok és nők is megtalálhatóak nem kis létszámmal.

A *fegyelmezők-rendtartók* alhálózatával olajozott működést érnek el, nagy fegyelmet tartanak. Szerves részei az un. „harmadik résztvevő, fenntartó” hálózatnak. Miután az egész működésük erőszakon, zsaroláson, hálózaton belüli érdekérvényesítésen alapszik az erőszak az egyetlen hatékony eszköz. Az erőszaknak sokféle megnyilvánulása lehet, erre most

11 OSEC Online Sexual Exploitation of Children. <https://ally.org/online-sexual-exploitation-of-children/> (Utolsó letöltés: 2023.06.27.)

12 Trafficking in persons report June 2021. Office to monitor and combat trafficking in persons. <https://www.state.gov/reports/2021-trafficking-in-persons-report/> (Utolsó letöltés: 2023.06.27.)

részleteiben nem térünk ki, csak említés szintjén a teljes kép érdekében említjük. Maga az erőszak is általános globális jelenség a mindennapi életben.

Áldozat-felhajtó, megszerző hálózat

A nőket felhajtó hálózat régi- új formában [FORRAI 2020. 161–179.] a kezdetektől létezik, csak másképp nevezik a csábító fiatalembereket, a tevékenység azonos, bizalmasan és személyesen toboroz, felkér, rávesz, megszerz, pártfogol, stb. különböző módszerrel, hol szerelmet (házasságot) ígérve becsapva a kiszemelt áldozatot, hogy hajlandó legyen követni önszántából, szerelmi fellángolásában, elhítelve vele a teljes érzelmi és anyagi biztonságot, amit a megismerkedés pillanatától nyújt. A szerelmi bizalom kiépítése a cél, hogy érzelmi függőség alakuljon ki közöttük. Mindezt a kor divatigényei szerint macsó, jóképű, szépfűk által, akiknek ma loveboy a nevük.

Másik formája az álmunkára csábítók nagy tárházzal, nemlétező modell-ügynökségek, au-pair munkára, hostess állásokra, recepciós feladatokra, stb. különböző munkaközvetítők, ügynökségeken külföldi munkaszerezés, jó állás reményében szervezik be a fiatalokat.

További lehetőség az egyszerű rablás, kifizelve a lehetőleg magányosan, egyedül lévő lányokat bulihelyen vagy egyéb szórakozóhelyeken. A kiszemelték italába kevert gyors hatású erős tudatvesztéssel járó kábítószerrel egyszerű elrabolni a fiatal lányokat. Erre egy külön csapat áll rendelkezésre, hierarchikus felépítésben.

A *szállítók – transzportot bonyolítók*, akiknek többek között a feladatuk a prostituáltak betörése, akaratuk, önállóságuk elvétele, ebbe a személyes iratok elkobzása is benne van, a feladat a szállításon kívül a célállomáshoz elérése előtt a betörés, hogy az utasításokat teljes mértékben teljesítő „kezes bárányokká” váljanak. A módszer a fizikai és szexuális erőszak alkalmazása zsarolással. Felmérések szerint mire az összegyűjtő állomásról az un. cél, vagy „munkaállomásra” érnek, szinte mindegyik nőt megerősokolják (95%), menekülési kísérlet esetén még fizikailag is bántalmazzák [ZIMMERMAN et al. 2008. 55–59.], pszichésen mindenképpen. Ehhez a hálózatban úgynevezett felügyelők, kísérők, biztonsági emberek kellene megfelelő fizikummal és pszichével, akik nemcsak a lányokat-nőket felügyelik, de egymást is figyelik, bármilyen eltérés, netán ellágyulás esetén jelentik az őket is felügyelőknél. Ugyanakkor külön piaca alakul ki a szüzesség elvétele, olyan kliensek, akik ezt kívánják. Sokan vannak, mert ez is a kliens részéről egy erőszakforma, de ugyanakkor a HIV/AIDS időszakban a fertőzés elkerülése miatt megugrott a kereslet a szűz lányokért. Leleményes kerítők többször el tudják adni egy lány szüzességét. A lány részéről lévő heves tiltakozást az emberkereskedők többnyire droggal csökkentik, fizikai erőszakon kívül. Szinte mindegyik lány poszttraumás stressz szindrómás betegségbe (PTSD) kerül.

A *költség-haszon* elv alapján és a nemzetközi szabadkereskedelem hatására multinacionális és transznacionális rendszerré építették a prostitúciós hálózatot, amely a 90-es években átalakította a prostitúciós piacot egy új, lassan egységes funkcionális, dinamikus, globális rendszerré szervesen a drog és a fegyverkereskedelemmel országhatárokon átívelve.

A szexipar valódi gazdasági hatalommá vált a szexturizmus révén, rengeteg embernek adva munkalehetőséget, a prostitúciós hálózatok fejlesztése és a pornóipar könnyen elérhetővé válása miatt. A prostitúciós hálózatok valódi bűnügyi hálózatokká váltak, amelyek csillagászati összegeket szednek be.

A *pénzügyi hálózat* is áll a rendelkezésére, a piac globalizált jellegű, ennek megfelelően nemzetközi pénzügyi ügyintézők, jogászok, banki és hatósági alkalmazottak, jó kapcsolatok, VIP-számlák, offshore cégek, gyors valutaváltások, a feketegazdaság kifehérítéséhez szükséges összes jogi kis-, és nagykapú ismerete kell. Mindehhez a már jól bejárattott pénzügyi manőverekkel folytatott gazdasági műveletek, ismert banki lehetőségekkel nagy pénzeket mozgatnak, utaztatnak (papíron), eltüntetnek deficitet termelő csődbemenő cégekkel (pénzmosoda), látszat jóléti civil szervezetek támogatásával, létrehívásával, fehéritenek, befektetnek, számlákat láthatatlanná tesznek, stb.

A *védelmi hálózattal* a rendszert védve semmilyen módszertől sem megriadva, könnyörtelen büntetésekkel példát statuálva elrettentik az esetleges „gyenge láncszemet,” ha a rendszert gyöngíti, netán kilépne és elárulná magát a hálózatot, a know-how-t, a kapcsolatokat, tényeket. A jól ismert régi olasz, amerikai maffia eszközrendszere helyett ma már kifinomult, áttételes módszerekkel, változatlan könnyörtelenséggel zajlanak (balesetet, fertőzés, mérgezés, nyomtalan eltűnést imitálva, vagy infarktust, hirtelen szívmegállást okozva, az igazságügyi szakértőket, kriminológusokat is megtévesztve, de a célt elérve). A felügyelőket és a rendtartókat is felügyelik, megfigyelik, mint az államvédelmi, vagy honvédségi, akár rendőrségi belső elhárítási rendszeren belüli speciális alakulatok. Itt nincs barátság, lojalitás, pusztán mindenki előbb gondosan zsarolhatóvá válva, önrendelkezésüket elvesztve, ugyanolyan rabszolgává válnak és az életben maradásukért küzdenek magányosan, mert ebből a szerepből nincs kiszállás.

Piacot segítő működési hálózatok

Külön kiemelkedő a piac állandó élénkítését szolgáló PR, amelyet az internet teljesen átírt, az addigi formáját elhagyva a más felülethordozókon, az Internet a legnagyobb tömeghez jut el.

Az internet

Az internetes hálózatok előmozdítják a prostitúció növekedését a világon: a webhelyek hamis házasságokat, vagy legalábbis hamis találkozókat kínálnak férfiak és nők számára, melynek következtében sok újabb áldozata lett e rendszernek. A digitális technológiák fejlődésének köszönhetően a prostitúció piacfelhajtó mechanizmusai dematerializálódnak, csupán virtuálissá váltak. A megrendelés mobiltelefonon történik ez a közösségi hálózatok a fizetett szex találkozóhelye. Az áldozatok globális piacon való megjelenése a digitális

csereprogramok, szexuális kereskedelmet¹³ bonyolítanak az internet szisztematikus használatával. Nem is beszélve a pedofil hálózatoktól, amelyben Magyarország egyik vezető szerepet játszik.

Az internet médiumot biztosít felnőttek és gyermekek számára a szakmai és személyes kommunikációhoz világszerte. Ahogy a széles körben elterjedt kommunikáció a kiberterben exponenciálisan növekszik, az internettel kapcsolatos bűncselekmények, például a kiberbűnözés is felgyorsult [DEIRMENJIAN 2002. 1090–1092.]. A gyermekek különösen ki vannak téve a szexuális ragadozóknak, a pedofiloknak az interneten, akik kihasználják az információs „szupersztrádát” nagy tömegben a gyermekáldozatok könnyű elérésére és kihasználására.

Pedofil hálózat

Az internetes pedofília modelljének egyik fajtája a bizalom alapú csábító modell, a másik pedig a közvetlen szexuális modell.

*Gyerek pornográfia és pedofil hálózat vagyis szexgyűrűk hálózata*¹⁴

Nem minden szexgyűrű [BURGESS 1984.] működik szervezett formában, vagy hálózatként. A „többtagú erőszak-szituáció” arra utal, hogy gyerekeket többszörösen megerőszkol néhány elkövető egy időben, de nem más gyerekek jelenlétében. Nem az idegen általi, hanem a családi erőszak domináns jellege érvényesül. Az „idegen elkövető” talán kevesebb traumát okoz az áldozatban azért, mert az eset elmondása után a gyerek szabadon utálhatja, miközben megnyugtató és támogatást kap a családjától. Míg a családon belüli erőszak után folyamatosan együtt él a talán szeretett elkövetővel. Az utóbbi években a média sok gyermek szexgyűrűben való részvételéről adott jelentést és közöttük 400 olyat említenek, akik még nem járnak iskolába.

Három típust különböztethetünk meg a szexuális gyűrű megjelenésében:

Az egyszemélyi gyűrű, ahol egy felnőttet jelent, aki gyerekek kis csoportjával áll szexuális kapcsolatban. A gyűrű egyéni és nincs kapcsolata más gyűrűkkel. A tranzit gyűrű, e gyűrűtípusban több felnőtt kapcsolódik össze gyerekek csoportjaival és időnként kapcsolatban kerülhetnek más pedofilekkel, illetve azok csoportjaival. A szövetkezeti gyűrű, melyekben jól szervezett csoportokba több felnőtt tömörül, regisztrálva (adatbank) a gyerekeket a pornográfia és más szexuális szolgáltatás szerint. A szövetkezeti gyűrű a felhasználók széles hálózatával rendelkezik, és a pornográf anyagot általában a nyereség szerint osztályozzák

13 2021 Trafficking in Persons Report. Message from secretary of State. US Department of State. <https://www.state.gov/reports/2021-trafficking-in-persons-report/> (Utolsó letöltése: 2023.06.27.)

14 A gyűrű a szexuális erőszakot elkövetők „hálózatát” jelenti. Ld. [BURGESS, GRANT 1988.]

(nemzetközi hálózat). A pornográfiát a szexgyűrűkben elterjedten használják, de a gyerekeket nem mindig vonják be a gyűrűbe.

A szexgyűrűk a gyerek együttműködését zsarolással, pénzzel, manipulációval és csábítással szerzik meg. Ezek az emberek leginkább szórakozóhelyeken jelennek meg, ahol sok gyerek van együtt, esetleg hivatalos ifjúsági klub nevében lépnek fel vagy gyermekotthonban. Beférkőznek a szülők bizalmába, mintha segítőkész és felelős személyek lennének. Miután bevezették a gyereket a gyűrűbe, biztosítják folyamatos együttműködését és lojalitását különböző módokon. A kenőpénz általános eszköz, vagyis hogy a közreműködő gyerekeket pénzzel, vagy valami ajándékkal jutalmazták. Gyakori, hogy a gyerekek versengenek egymással a felnőttek kegyeiért, vagy a figyelem felkeltéséért. A titoktartás alapvető, ha folytatni akarják a gyűrű tevékenységét ezt fenyegetéssel, a társak pressziójával vagy zsarolással érik el. Sok áldozat fél elmondani a történeteket a kilátásba helyezett fenyegetések miatt. Gyakran egyéb illegális dolgokra is ráveszik a gyerekeket (alkohol, cigaretta és drog), és ezek révén válnak zsarolhatóvá.

A pedofil hálózat, vagy szexgyűrűk száma nem ismert, csupán a kiberyomozások sikeres eredményeiről tudunk csak, amely csupán a jéghegy csúcsa. Egyre több ember dolgozik a hálózaton belül és egyre több a kliens. Magyarországon az internet rendőrség állandóan ellenőrzi a letöltéseket. A bűnügy felderítésében nem jeleskedünk. Legutóbb az Egri Törvényszék 2020. márciusban emelt vádat egri pedofil vádlott ellen, 2021-ben elfogatóparancsot adtak ki ellene.

Társadalmi, intézményes hálózatok

A szexuális emberkereskedelem ellen lassan egyre differenciáltabban kezdett kialakulni a megelőzést és károkozást javító, helyreállító, megszüntető állami és civil szervezetek.

Ezek az állami közfunkciókat ellátó hálózatok lassan létrehívták az önálló közalkalmazotti réteget, szakértői hálózat kialakulásához vezetett akár a közbiztonság, a közegészség, a közkerkölc, a közjólét létrehívásának kapcsán kialakuló állami hatalmi hálózatok.

Az első és kezdetek óta működő védő hálózat a közbiztonságot óvja, ez a rendvédelmi állami hálózat, vagyis a rendőrség. Ma már a bűnüldözői lokális és globális hálózattal, országon belüli, és nemzetközi rendőrséggel (INTERPOL), a nemzetközi kábítószer ellenes hálózattal (EMCDDA) a kibertámadások, zaklatások és erőszak elleni hálózattal kell számolniuk az elkövetőknek.

Az egyre olajozottabban működő bűnüldözői hálózat kikényszeríti a társadalomban az új intézményrendszereket egyre több szervezet, egyre több szakértői hálózat jön létre anélkül, hogy lényegileg bármi is változna. Már mindent értünk, tudunk, néhány felmérés készül, remek szakértők képződnek ki és képeznek tovább újabbakat, készülnek a tanulmányok (ez is például) ám ezek a képződmények szinte elszakadnak attól a hús-vér valóságtól, ami egyre nagyobb méreteket ölt. A politikai hatalom szinte csak propagandának használja, — vagy nemzetközi nyomásra kényszerítésből a humánus viselkedést elvárva, — bemutatva

olykor nem valós adatokkal a hatékony védő, gondoskodó működését, de az üres szólalomokon kívül alig történik valami, a segítség nagyon alacsony statisztikai számmal rendelkezik a jelenség nagyságához képest, vagyis nagyon kevés megmentett nő és fiatal lány kerül ki a bűnözők karmai közül. Ezek az intézmények, kutatóhálózatok új nomenklatúrát hoznak létre, építenek ki, állások, hierarchia, oktatás, előrelépés, saját embereit helyezi el ebbe az új struktúrába és máris egy újabb hálózati rendszer épül fel.

Az egyházi karitás is paralel fut az állami intézményrendszerekkel, nem is állítja, hogy javít a helyzeten csupán a már bajbajutottak lelkét próbálja korrigálni. Mindkét rendszer inkább legitimálja a helyzetet, elfogadja ezt az anomáliát. Ugyanakkor egyre tágul a tér a hatékonyságot illetően a két nagy, a bűnügyi és intézményes állami hálózat között. A civil szervezetek még inkább hatékonyak, ha az államhatalom éppen nem nyomja el és nem teszi lehetetlenné a működésüket ezen a területen.

Az elméleti információ, a tudás és megértés élesen elidegenedik a gyakorlattól, a kettő között szinte alig van átjárás. Így adódhat, hogy sokan olyanok is írnak és közölnek a prostitúcióról, akiknek különösebb ismeretük lenne, ha mégis csupán az addigi íráskapcsán az egész rendszer működéséről. Teoretikussá és politikai jelszóvá válnak elidegenedve az írott dokumentumok, szelektívekké válnak valóságismeret nélkül, pusztán a szubjektív saját meggyőződést tükrözi. Így válik a bűnözői hálózat részesévé egy társadalmi összefüggés-rendszerbe, szinte észrevétlenül ráülve, még ha ellenkező előjellel is.

Felhasznált irodalom

AGRESTE S., CATANESE S., De MEO, P., Emilio FERRARA, Giacomo FIUMARA: Network structure and resilience of Mafia syndicates. *Information Sciences*, 351 (2016) pp. 30–47. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0020025516300925> (Utolsó letöltés: 2023.06.27.)

ALLUM, F., MARINARO, I. C., SCIARRONE, R. (eds.): *Italian Mafias Today. Territory, Business and Politics*. Edward Elgar Pub, 2019. <https://doi.org/10.4337/9781789904147> (Utolsó letöltés: 2023.06.24.)

BRYCE, J.: Online sexual exploitation of children and young people. In Y. Jewkes & M. Yar (Eds.), *Handbook of Internet crime*. Eds. Y. Jewkes, Y., Yar, M. Willan Publishing, 2010. pp. 320–342

BRUGESS, A. W.: *Child pornography and sex rings*. Lexington, Ma: Lexington Books, 1984.

BRUGESS, A. W., GRANT, C. A.: *Children Traumatized in Sex Rings*. National Center for Missing & Exploited Children, 1988.

CSÁNYI G., SZENDRŐI B.: Szociális hálózatok. *Beszélő*, 9 (2004) 7, <http://beszelo.c3.hu/cikkek/szocialis-halozatok> (Utolsó letöltés: 2023.06.24.)

CSERMELY P.: *A rejtett hálózatok ereje*. Budapest: Vince, 2005. pp. 16–18.

DAGNES, J., Davide DONATIELLO, D., MOISO, V., PELLEGRINO, D., SCIARRONE, R., STORTI, L.: Mafia infiltration, public administration and local institutions: A comparative study in Northern Italy. *European Journal of Criminology*, 17 (2018) 5 <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1477370818803050> (Utolsó letöltés: 2023.06.27.)

DEIRMENJIAN J. M.: Pedophilia on the Internet. *J. Forensic Sci.*, (2002) Sep, 47(5), pp. 1090–1092. PMID: 12353553

DOUGLAS, M., HOUSEMAN, R., WHITE.: The Navigability of Strong Ties: Small Worlds, Tie Strength and Network Topology. *Complexity, Wiley*, (2003) 8(1), pp. 72–81.

ERŐS E.: Szexualitás társadalmi tükröződése, Intim szépség. *Kaleidoscope, Művelődés-, Tudomány-és Orvostörténeti Folyóirat*, 10 (2019) 18, pp. 171–174. http://real.mtak.hu/132036/1/intim_szepseg.pdf (Utolsó letöltés: 2023.06.24)

FERGUSON, N.: *A tér és a torony. Hálózatok, hierarchiák és harc globális hatalomért*. Budapest: Scolar. 2017.

FORRAI J.: A prostitúció, mint megszaladási jelenség. In *Fékevesztett evolúció. Megszaladási jelenségek az emberi evolúcióban*. Szerk. Csányi V. Budapest: Typotex, 2010. pp. 87–115. https://edu.interkonyv.hu/book/1264-csanyi_vilmos_miklosi_adam_fekevesztett_evolutio (Utolsó letöltés: 2023.06.24)

FORRAI J.: *Szex, prostitúció, erőszak*. Budapest: Semmelweis Kiadó, 2009.

FORRAI, J.: *A prostitúciós ipar hálózatok régi és új formái. Hálózatok a tudomány a technika és az orvoslás körében*. Budapest: Magyar Természettudományi Társulat, 2020. pp. 161–179. <https://doi.org/10.23716/TTO.24.2020.15>

GELLÉRT G.: *Maffia*, Budapest: Kossuth, 1978.

HERSH, S. M: *The dark Side of Camelot.*† Boston–New York–Toronto–London: Little, Brown and Company, 1998. (Back Bay Books)

HOUSEMAN, M., WHITE, D., R.: The Navigability of Strong Ties: Small Worlds, Tie Strength and Network Topology. *Complexity, Wiley*, (2002) 8(1), pp. 72–81. <https://doi.org/10.1002/cplx.10053>

KILVINGTON, Judith, Sophie DAY, Helen WARD: Prostitution Policy in Europe: A Time of Change? *Feminist Review*, (2001) 67, pp. 78–80. <https://doi.org/10.1080/01417780150514510>

KOVÁCS, I.: Relationships between the Arab occupation and the concept of the mafia with special reference to the Arab clans operating in Germany. *The Criminal Lawyer*, (2020) 248, pp. 17–37. https://www.researchgate.net/publication/346721237_Relationships_bet

[ween the Arab occupation and the concept of the mafia- with special reference to the Arab clans operating in Germany](#) (Utolsó letöltés: 2023.06.27.)

KÜRTÖSI Zs.: A társadalmi kapcsolatháló-elemzés módszertani alapja In *Településkutatás II.* Budapest: TeTT könyvek, 2006. pp. 663–684. <https://doi.org/10.14267/963-0606-25-9-15> (Utolsó letöltés: 2023.06.24.)

LUNDE, P.: *Organized Crime*. 2004. (Barnes & Noble)

STEEL, CHAD M. S., NEWMAN, E., O’ROURKE, S., QUAYLE, E.: Collecting and viewing behaviors of child sexual exploitation material offenders. *Child Abuse & Neglect*, (2021) 118, 105133. Elsevier.<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0145213421002064> (Utolsó letöltés: 2023.06.27.)

VARESE, F.: The Structure and the Content of Criminal Connections: The Russian Mafia in Italy. *European Sociological Review*, 29 (2013) 5, pp. 899–909. <https://academic.oup.com/esr/article-abstract/29/5/899/429198> (Utolsó letöltés: 2023.06.27.)

ZIMMERMAN, C., HOSSAIN, M., YUN, K., GAJDADZIEV, V. at al.: The Health of Trafficked Women: A Survey of Women Entering Posttrafficking Services in Europe. *American Journal of Public Health*, (2008) 98(1), pp. 55–59. <https://doi.org/10.2105/AJPH.2006.108357>

Forrai Judit – Krász Lilla (szerk.)

Élet – Tudomány – Történelem

Tanulmányok az MTA Élettudományok-története
Munkabizottság tevékenységéből, 2016–2023

LÉTRA Alapítvány
Budapest, 2023

Élet – Tudomány – Történelem

KALEIDOSCOPE KÖNYVEK 9.

Sorozatszerkesztő: Forrai Judit

Tanulmányok az MTA Élettudományok-története Munkabizottság tevékenységéből, 2016–2023

Szerkesztette: Forrai Judit, Krász Lilla

Címlapkép: az MTA Élettudományok-története Munkabizottság logója, amelyet Raymundus Lullus: *Arbor scientiae. Liber ad omnes scientias utilissimus*. Kiad. Josse Bade. Lyon: Huyon & Fradin, 1515. című kötet fametszet-illusztrációjának felhasználásával Romhányi Ágnes tervezett

© Létra Alapítvány

Borítóterv és tipográfia: Pók Andrea, Demeter Györgyi
Budapest, 2023

Létra Alapítvány
MTA Élettudományok-története Munkabizottság

1. Forrai Judit, Krász Lilla szerk.: Élet – Tudomány – Történelem. Tanulmányok az MTA Élettudományok-története Munkabizottság tevékenységéből, 2016–2023
ISBN 978-615-6275-07-3

2. Forrai Judit, Krász Lilla szerk.: Élet – Tudomány – Történelem. Tanulmányok az MTA Élettudományok-története Munkabizottság tevékenységéből, 2016–2023 [PDF]
ISBN 978-615-6275-08-0

Tartalom

Előszó	5
--------------	---

ÉLŐ RENDSZEREK ALKALMAZKODÁSA A KLIMATIKUS ÉS ÖKOLÓGIAI KÖRNYEZET VÁLTOZÁSAIHOZ

<i>Both Mária:</i> Az indikációról az éghajlat- és a vegetációkutatás tudománytörténeti összefüggésében	9
---	---

<i>Alföldy Gábor:</i> Egy elfelejtett nemzedék? Magyarországi értelmiségiek a közép-európai tudáshálózatokban a 19. század első harmadában: külföldi egyesületek és folyóiratok mint a tudományos diskurzus médiumai	17
--	----

<i>Törő Klára:</i> A klímaváltozás és a mortalitás közötti összefüggések megítélése, különös tekintettel az igazságügyi orvostani szempontokra.....	54
---	----

<i>Falus András:</i> Az IT szerepe a genomikában	65
--	----

BEHÁLÓZVA: AZ ÉLETTUDOMÁNYOK ÉS A HÁLÓZATELMÉLET KAPCSOLATÁRÓL

<i>Z. Karvalics László:</i> Affordancia, összegabalyodás és granularitás	74
--	----

<i>Király László, Lozsádi Károly:</i> A szív és az agy párbeszéde	92
---	----

<i>Krász Lilla:</i> Tudományos tudáshálózatok a modern kor küszöbén: orvosi írásmódok a 18. századi Magyar Királyságban	118
---	-----

<i>Izsák Éva:</i> Városi terek hálózatának szerepe a települések átalakulásában	138
---	-----

<i>Forrai Judit:</i> A prostitúció körüli hálózatok elméleti és gyakorlati valósága	146
---	-----

<i>Lázár Imre:</i> A hálózatelvű orvoslás és a pszichoimmunológia	163
---	-----

<i>Gaál Botond:</i> A szabadságra teremtett ember a szeretet hálójában	186
--	-----

RÉGI-ÚJ TUDOMÁNYOK SZÜLETÉSE: ÉRTELMEZÉSEK, MÓDSZEREK, PARADIGMAVÁLTÁSOK

<i>Győry Hedvig</i> : Szentjánoskenyérfa az ókori Egyiptomban	199
<i>Molnár Dávid</i> : Danaé erszénye, Kirké kelyhe: a velencei kurtizánok aranykora? ...	223
<i>Magyar László András</i> : A reformáció hatása az egészségszemléletre	241
<i>Feith Helga</i> : Jog(os) kérdések. Első hatályos egészségügyi jogszabályok és azok komplex vizsgálata	248
<i>Rosivall László</i> : Élet – Tudomány – Történelem	262
<i>Szabó Péter</i> : Charles Darwin korszakalkotó növényteni munkássága	281
<i>Szalai Judit</i> : A kényszerbetegség történeti megközelítései	300
<i>Molnár F. Tamás</i> : Mechanizált sebészet: a varrógépek tudománya	305
<i>Kótai István</i> : A tegnapok egyik ködlovagja: Liebermann Leó	327
<i>Boján Eszter Gyöngyi, Rigó János</i> : A szimulációs eszközök szerepe és fejlődése a szülészet oktatásában a kezdetektől napjainkig	344
<i>Blázovics Anna</i> : Nincs új a nap alatt, vagy mégis? Kihívások, eredmények és lehetőségek a fitoterápiában	357

ALUMNI: A BIZOTTSÁG IFJÚSÁGI TAGOZATÁNAK TEVÉKENYSÉGÉRŐL

<i>Feith Helga Judit, Both Mária, Győry Hedvig, Gradvohl Edina, Kitzinger István, Falus András, Forrai Judit</i> : Tudománytörténeti mozaikok Simmelweis korából. Egy kísérleti oktatási program első tapasztalatai	368
<i>Feith Helga Judit, Falus Márton, Jónás Georgina, Stubnya János, Both Mária, Győry Hedvig, Forrai Judit</i> : Gamifikáció: járványtörténet középiskolások részére másképp	384